

[Udenrigsministeren]

En anden konsekvens har været en opprioritering af militæruddgifter på bekostning af de helt nødvendige udgifter til uddannelse og sundhed, og det er en skævvridning af de offentlige udgifter, som i sig selv har haft betydelige negative følger.

Så er der mange lande i Afrika, som har været rent ud misregerede af militærregimer, stærke mænd og marxistisk dogmatik. Resultatet har været en hårrejsende korruption og en regeringer klikes skalten og valten med landenes ressourcer for egen personlig vindings skyld – i stedet for at udnytte det store udviklingspotentiale, som man har haft og fortsat har, ikke mindst i den såkaldt uformelle sektor med dens mange småproducenter og småhandlende.

Så er der befolkningstilvæksten. Den årlige befolkningstilvækst i Afrika har været på omkring 3 pct., og det har hidtil betydet, at den økonomiske vækst er blevet mere end opsuget af befolkningstilvæksten, og i lyset af den forventede ret svage økonomiske udvikling fremover er det i sig selv et dystert perspektiv for verdens fattigste kontinent, men endnu mere skræmmende er det perspektiv, der ligger i AIDS-truslen, ikke mindst i de central- og østafrikanske lande. Der er formentlig omkring 7-8 millioner HIV-positive i Afrika i dag; det er mere end to tredjedele af verdens HIV-positive, og tallet stiger stadig. Det er de unge og produktive aldersgrupper, der bliver tabt, det er forældregenerationen. Verdenssundhedsorganisationen, WHO, regner med, at der år 2000, altså om 7-8 år, vil være over 10 millioner forældreløse børn i Afrika.

Så Afrika er i mangt og meget et sindbillede på, hvad vi kunne kalde den onde cirkel i udviklingsprocessen: en udbredt fattigdom, en kraftig befolkningstilvækst, som ikke kan brødfødes på den hidtil dyrkede jord, en afvandring til mere marginale landbrugsjorder, der så igen fører til nedslidning og ødelæggelse af naturressourcerne, og samtidig med det en tilgang til byerne, der forudses at vokse yderligere kraftigt i de kommende år, og hvor man, hvis der ikke skabes tilstrækkelige beskæftigelsesmuligheder, i fremtiden må forudse stigende kriminalitet, misbrug og voldelige konfrontationer.

Men der er heldigvis også træk, der peger fremad: Siden Berlinmurens fald i Europa for

3 år siden er der gået en demokratisk bølge hen over Afrika, og ophøret af den kolde krig har skabt et nyt internationalt klima. Donorerens understregning af økonomiske og politiske reformer som en forudsætning for vækst er slået igennem, men demokratiseringen er først og fremmest et resultat af udviklingen i de afrikanske lande selv, af de erfaringer, som man havde gjort sig i de første årtier efter uafhængigheden, og af det politiske generationsskifte, som mange af de afrikanske lande nu er midt i.

I Danmarks programsamarbejdslande er reformprocessen kommet til udtryk i den igangværende meget omfattende forfatningsproces i Uganda, i det nylige præsidentvalg i Ghana, i indførelsen af et flerpartisystem i Tanzania, i den nye forfatning i Mozambique og i det nu forestående præsident- og parlamentsvalg i Kenya. I nogle af disse lande er man nu også begyndt at tage fat på en afvikling af de store militærstyrker, der hidtil har været en akilleshæl i demokratiseringsprocessen, og det er naturligvis noget, vi støtter kraftigt fra dansk side.

Det er heller ikke tilfældigt, at de to lande, som regeringen i maj i år udpegede som nye danske programsamarbejdslande, begge var afrikanske. Det var Zambia, som i efteråret 1991 gennemførte et fredeligt politisk systemskifte, hvor Kenneth Kaunda efter et klart valgnederlag overlod magten til fagforeningslederen Frederick Chiluba, og det var Benin, som i 1990 gjorde kort proces med mange års militærstyre og proklameret marxisme-leninisme og gennemførte en fredelig overgang til flerpartisystemet. Med den demokratiske bevægelse, der nu går over Afrika, er jeg ikke i tvivl om, at vi inden længe vil kunne føje yderligere et eller to afrikanske lande til listen over danske programsamarbejdslande.

Også på den økonomiske side er der trods alt en positiv udvikling at spore. Ganske vist har krisen i Afrika gjort det svært at tiltrække private investeringer og lån fra de private banker, og det har gjort landene ganske afhængige af udviklingsbistanden, men det er også værd at notere sig, at bistanden langt hen ad vejen har kunnet fylde hullet ud.

Ulandsbistanden til Afrika har været støt stigende igennem 1980'erne, fra cirka 8 mia. dollars i 1984 til knap 17 mia. dollars i 1990. Bag denne ressourcetilførsel står ikke mindst en